

УДК 332:658.115

Jell Classification: M10, L88, Q23, L73

DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.24.2022.274827>**Дикань В. В.**доктор економічних наук, професор
ORCID ID: 0000-0002-0615-919X**Хорошко О. В.**аспірант
ORCID ID: 0000-0002-4183-0073Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу»
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна**Dykan Valeriia, Khoroshko Oleh**Karazin Business School,
V.N. Karazin Kharkiv National University

СУЧАСНА МОДЕЛЬ ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЛІСОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

THE MODERN INVESTMENT MANAGEMENT MODEL OF THE FORESTRY COMPLEX OF UKRAINE

Стаття досліджує стан інвестування в лісопромисловий та лісогосподарський комплекс України. Виокремлено пріоритетність лісопромисловості як реалізатора економіко-соціального, рекреаційного та природно-стратегічного розвитку. Концептуалізовано юридико-правову природу інвестиційної діяльності в Україні та аспекти її пристосування в Україні відповідно профільного Закону України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-XII від 18.09.1991 р. (ред. від 10.10.2022 р.). Здійснено дослідження вітчизняного інвестиційного ринку лісогосподарського сектору України, його кон'юнктури. Означено пріоритети вітчизняного та іноземного інвестування в Україні в лісогосподарський сектор в сучасних умовах. Здійснено конкретизацію положень Лісового кодексу України № 3852-XII від 21.01.1994 р. (ред. від 10.07.2022 р.) на предмет гіпотетичної доктринально-нормативної імплементації фактології сприятливого інвестиційного клімату лісогосподарської галузі. Пристосовано теорії інвестування відносно лісогосподарств України. Як наслідок, конкретизовано наступні апропріації: лісогосподарський сектор України як об'єкт реальних інвестицій; оцінка лісогосподарського сектору України як об'єкта реальних інвестицій; фінансові інвестиції у вітчизняний лісогосподарський сектор: особливості та форми здійснення тощо. Як похідна оригінація від даної теорії, конкретизовано економічну сутність інноваційно-лісогосподарського процесу, реконсолідовано місце лісогосподарський інновацій у формування привабливого інвестиційного клімату. З метою повного огляду перспектив інвестиційного менеджменту лісогосподарської галузі в Україні, досліджено загальні положення щодо інвестування доктрини ЄС (проекція «Інноваційне фінансування та інвестування») та конкретні підходи щодо інвестування в лісогосподарський сектор (концепція «Приватне інвестування в лісовий сектор: можливості та обмеження»). Здійснено авторські прогнозування ефективної деліберативної даних принципів у правове поле України. Проаналізовано місце лісогосподарського сектору України у повоєнній відбудові України як інструменту наповнення місцевих та державних бюджетів, рекреаційно-оздоровчого активу та джерела профілювання загальнодержавного екорозвитку (до питання Євроінтеграції та виконання Україною положень (умов) Розділу V Глави 6 (ст. 360–366) Угоди про асоціацію з ЄС) як обов'язкового чинника вітчизняного європроступу. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні і методологічні положення й висновки, викладені у роботі, є основою для розв'язання практичних питань удосконалення сучасної моделі інвестиційного менеджменту лісопромислового комплексу України.

Ключові слова: інвестиційний менеджмент, лісопромисловий комплекс, фінансові інвестиції, інвестиційний клімат, лісові господарства.

The article examines the state of investment in the forestry and forestry complex of Ukraine. The priority of the forestry industry as an implementer of economic-social, recreational and natural-strategic development is highlighted. Dialectical, institutional, structural-functional, historical, comparative, sociological and other methods were used in the research process. The legal and legal nature of investment activity in Ukraine and aspects of its adaptation in Ukraine are conceptualized in accordance with the profile Law of Ukraine "On Investment Activity" No. 1560-XII dated September 18, 1991 (edited October 10, 2022). A study of the domestic investment market of the forestry sector of Ukraine, its conjuncture, was carried out. The priorities of domestic and foreign investment in Ukraine in the forestry sector in modern conditions are defined. The provisions of the Forest Code of Ukraine No. 3852-XII dated 01.21.1994 (ed. dated 07.10.2022) have been specified on the subject of a hypothetical doctrinal and normative implementation of the facts of a favorable investment climate in the forestry industry. Adapted to the theory of investment in relation to the forestry of Ukraine. As a result, the following appropriations were specified: the forestry sector of Ukraine as an object of real investments; assessment of the forestry sector of Ukraine as an object of real investment; financial investments in the domestic forestry sector: features and forms of implementation, etc. As a derivation from this theory, the economic essence of the innovative forestry process has been specified, the place of forestry innovations in the formation of an attractive investment climate has been reconsolidated. In order to fully review the prospects of investment management of the forestry industry in Ukraine, the general provisions of the EU doctrine on investment (the "Innovative financing and investment" projection) and specific approaches to investing in the forestry sector (the concept

of "Private investment in the forest sector: opportunities and limitations") were studied. The author's forecasts of the effective deliberation of these principles in the legal field of Ukraine were carried out. The place of the forestry sector of Ukraine in the post-war reconstruction of Ukraine as a tool for filling local and state budgets, a recreational and health asset, and a source of national eco-development profiling (to the issue of European integration and Ukraine's fulfillment of the provisions (conditions) of Section V of Chapter 6 (Articles 360–366) of the Agreement on association with the EU) as a mandatory factor of domestic European progress. The practical significance of the obtained results is that the theoretical and methodological provisions and conclusions presented in the work are the basis for solving practical issues of improving the modern model of investment management of the forestry complex of Ukraine.

Keywords: investment management, forestry complex, financial investments, investment climate, forestry.

Постановка проблеми. Інвестиційний менеджмент лісогосподарських підприємств України в ідеальній проекції є комплексним механізмом ефективізації дохідно-підприємницької складової означеного сферного господарювання в поточно-перспективній контекстуації.

Ефективні інвестиції в сектор лісового господарства України корелюють із лісовою сертифікацією, екологічним менеджментом та інноваційно-інвестиційним розвитком лісогосподарської сфери України як окремого економіко-майнового комплексу. Окрім того, «вхід» на ринок інвестування іноземних капіталовкладників – питання забезпечення Україною транспарентної системи залучення приватних коштів задля їх застосування в інтересах державного сектору (із презумпцією «подвійного державно-приватного безбенефіціарювання»).

Відтак, модель інвестиційного менеджменту лісопромислового комплексу України повинна передбачати прозорі та демократичні механізми забезпечення ролі лісового сектору як «двигуна національної економіки» та рекреаційного активу. За основу ефективного інвестування можна взяти рамковий приклад електронної платформи Prozorro, що створює прецедент державно-приватного тендерного партнерства між бізнесом, органами державної влади та органів місцевого самоврядування задля реалізації державно-розвиткових проєктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Задля цільї означеного дослідження вбачаються застосованими вітчизняні та закордонні дослідження інвестиційного сектору загалом, а також – алгоритмів інвестиційного менеджменту та безпосереднього інвестування в лісопромисловий комплекс України.

Так, загальні підходи щодо інвестиційного менеджменту як інструменту стабілізації інвестиційного ринку можна знайти у роботі І. Школи та ін. В свою чергу, О. Савчук розглянув проблеми інвестицій у лісопромисловий сектор України крізь призму сертифікації та екологічного менеджменту. Концепції стратегічного управління лісовим комплексом України висвітлили Р. Дубас та С. Камратов. Проблеми екологічного менеджменту як конструктору еколого-інноваційної інтеграції систематизовано у дослідженнях І. Кравчука.

Корисними іноземними напрацюваннями у контексті дослідження моделі лісопромислового інвестування в Україні варто визначити доробок К. Кенбі та К. Редіц (інвестування у лісосферу), К. Беліан та М. Бренер (перспективи довгострокового капітального інвестування в лісовий сектор), Е. Фрейзера (концептуалізація діяльності лісового сектору в умовах перспективного отримання потенційних іноземних та внутрішньодержавних інвестицій).

Формулювання цілей статті. Дослідити та проаналізувати особливості сучасної моделі інвестиційного

менеджменту лісопромислового комплексу України для більш чіткого розуміння сильних та слабих сторін інвестиційної перспективи.

Виклад основного матеріалу. Лісопромисловий комплекс України, згідно ст. 1 Лісового кодексу України № 3852-ХІІ [1], доцільно визначити як сукупність національних ресурсів санітарно-гігієнічного, охоронного, оздоровчого та суспільного спрямування. Сировинний, народно-споживчий та господарський потенціал лісопромислового комплексу України є джерелом формування національного ВВП (валового внутрішнього продукту). Залучення внутрішніх та іноземних інвестицій сприяє дефініціюванню лісового господарства України економіко-соціальним та рекреаційно-індустріальним ресурсом загальнобюджетного збагачення – відтак, дослідимо алгоритми капіталовкладництва у вітчизняний лісовий сектор.

Примітно, що теоретичне тлумачення терміну «інвестиційна діяльність» розглядає його як процесну сукупність інвестиційних ресурсів, спрямованих на реалізацію економічних інтересів господарства. Наукові напрацювання І. Школи [2] припускають опцію участі в інвестиційному процесі фізичних осіб, юридичних осіб та органів державної влади шляхом приватної, державної іноземної та спільної (громадяни України + іноземці) інвестиційної активності. Враховуючи, що мета інвестицій – зростання операційної діяльності підприємств, генеральним завданням кошторисних залучень в лісогосподарський сектор України варто називати ефективізацію лісницької, лісозаготівельної, продуктової та допоміжно-послужової діяльності шляхом операційно-витратних інновацій (замінно-відновлювальні роботи щодо обладнання, виробничих активів та нематеріальних активів).

Юридичні наративи Закону України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-ХІІ [3] у ст. 1 визначають інвестиціями інтелектуально-майнові цінності, що ініціалізуються в об'єктах підприємництва та оприбутковуються відповідно соціально-економічних вихідних ефектів. В свою чергу, ст. 2 даного Закону відносить до поняття «інвестиційна діяльність» об'єднання практично-прикладних дій фізичних та юридичних осіб щодо інкорпорації інвестиційних активів. Відповідно до теорії розвитку лісогосподарництва, капіталовкладення в даний сектор України мають передбачати сприяння охоронно-відновлювальній діяльності щодо лісів, тваринництва, флори та фауни. Основні майнові ресурси вбачається за доцільне спрямувати на реновацію т. зв. «ландшафтних територіально-лісових систем» – себто організаційно-системну діяльність щодо мисливства та рибальства, а також – впровадження стандартів та нормативних конгломерувань сільського та сільського зеленого туризму (на етапі розгляду-пропозиції на часі знаходяться два галузеві проєкти Закону

України про сільський та сільський зелений туризм – № 4299 від 23.10.2003 р. та № 5206 від 06.03.2021 р.) задля об'єктивації інвестиційної складової вітчизняної лісової промисловості.

Лісогосподарський сектор України як об'єкт інвестицій доцільно розглядати крізь призму єдиноначальності таких елементів, як законодавчий базис (нормативна регуляція лісогосподарського сектору в Україні є «подвійною» та передбачає застосування Лісового кодексу України № 3852-ХІІ, Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» № 1264-ХІІ), «власне підприємницький базис» (нормування приватного інвестування Законом України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-ХІІ та частково – положеннями Господарського кодексу України № 436-ІV), ресурсно-базисне забезпечення (тут спостерігаються такі проблеми, як мисливсько-тваринне нерозміття, неефективна витратна ресурсних угідь, непослідовне бізнес-моделювання сільського туризму та ін.). Позитивні організаційні трансформації сектору лісогосподарництва, на думку І. Кравчука [4], можливі за умови інтеграції еколого-менеджерських структур в єдину адаптовану мережу координованого управління туристичним та земельно-ресурсним індукованим лісовим господарством. Такий процес, відповідно менеджмент-теорій, пропонованих ще Е. Тоффлером [5], передбачає т. зв. «просування еколого-туристичного та еколого-природничого продукту» посередництвом попереднього проведення експертних оцінок, визначення цenzів екобезпеки певного «лісогосподарського активу»: угідь, лісових зон, рекреаційно-туристичних конгломератів, зелено-туристичних інноваційних проєктів.

В умовах глобалізаційно-інформатизаційних перетворень, актуальності для лісогосподарського менеджменту інвестицій в Україні набуває інкорпороване впровадження «активно інтегрованих систем менеджмент-екологічного управління». Описуючи дану концепцію, згаданий І. Кравчук [4] та Р. Дубас і С. Камратова [6] виокремили необхідність створення робочих місць для населення прилісових територій, вказавши, що інвестиційний потенціал лісопромисловості передбачає єдність соціальних, економічних, екологічних та просторових складників лісогосподарства, спрямованих та інтелектуальних координованих з метою соціально-економічної об'єктивації.

Означена вище проблематика породжує необхідність стратегізації лісопромислового комплексу України. На переконання вищевказаних Р. Дубаса та С. Камратова [6], інноваційно-інвестиційні закономірності розвитку лісогосподарств України проєктуються від стратегічного планування, побудованого на управлінській моделі «довгострокового лісогалузевого розвитку» та планово-конкретних механізмах привабливості іноземних інвестицій.

В умовах залучення інвестицій в галузь лісогосподарства України, пріоритетного значення набуває створення сприятливого інвестиційного клімату. Досліджуючи особливості вітчизняних інвестиційно-структурних перетворень, І. Мошляк [7] виділяє дві їх складові: національна конкурентоспроможність та інвестиційна привабливість. За даними Міжнародної фінансової корпорації (МФО), інвестиційна привабливість – де-факто сегментація безперервності та безпе-

решкодності ведення бізнесу – знаходиться в Україні на незадовільному як для євроорієнтованої країни рівні. Специфіка структурування прямих іноземних інвестицій в лісовий сектор України залежить від нормативного визнання вітчизняних лісогосподарств агропромисловим, продовольчим та енергетично-безпековим активом. Згаданий Лісовий кодекс України № 3852-ХІІ у ч. 2 ст. 1 Розділу I визначає ліси України «джерелом задоволення лісоресурсних потреб суспільства». Враховуючи те, що ч. 3 ст. 1 Розділу I Закону № 3852-ХІІ покладає на державу охоронно-забезпечувальну відповідальність щодо лісового сектору України, одним із таких пріоритетів логічно має стати імплементація інвестиційних пропозицій до Закону України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-ХІІ, зокрема, із залученням державної підтримки (опцію передбачено абз. 5-6 ч. 3 ст. 2 Закону № 1560-ХІІ) та подальшого державно-проєктного погодження.

Проміжна конкретизація менеджмент-інвестиційного моделювання лісової галузі України дозволяє створити відповідну концептуальну конструкт-систему ефективізованого капіталорухомого залучення в лісопромисловість, означену на рис. 1.

Водночас, концептуалізація інвестиційного забезпечення лісогосподарського комплексу України потребує орієнтації на відповідні доктринально-прикладні підходи країн ЄС. Розглянемо їх нижче.

Дискурсне дослідження Т. Тенніккайта [8] під назвою «Інноваційне фінансування та інвестування в лісовий сектор» для DEVCO Environment Week 2018 дозволяє виокремити наступні передумови сприятливого «інвестиційно-лісового клімату»: превенція деградації лісів шляхом розвитку стійкої «деревинної альтернативи»; грантування задля залучення приватних інвестицій в лісогосподарства; технічна допомога держави та сприяння забезпечення виконання екостандартів приватними лісогосподарствами тощо. Таким чином, створення затребуваного інвестиційного клімату лісосфери в Україні має ґрунтуватися на лише на нормуванні власне інвестиційної діяльності, але й на стандартизації процесів екодеградації та їх запобігання.

Заслуговує на увагу аналітична робота К. Беліан, М. Бренер та Д. Долінара [9] щодо акцентуації інвестиційно-довгострокової перспективи залучення коштів у лісову галузь. Проблемним, на думку авторів, виступає розмежування державного та приватного лісопромислового комплексу (державний – неприбуткова орієнтація на «збереження соціальних активів» як національного стратегічного ресурсу; приватний – концентрація деяких «лісових активів» (угідь) у бізнес-підприємства та їх оприбуткування (комерціалізація) шляхом туристсько-господарської реалізації. В обох випадках, стандартизатором процесу. Важливим інструментом суброзвитку лісового інвестування дослідження визначило «збільшення популяції, зменшення кількості доступних земель та загальносвітову інфляцію». Дослідники переконані, що фінансові інвестиції в лісогосподарство на часі – капітально-маркетологічне рішення щодо лісокористування в майбутньому.

Важливо розуміти, що соціально-економічні наслідки лісоінвестування є подвійними: власне легітимними (нормативними) та лісоуправлінськими. Основна стратегічна цінність лісових ресурсів для

Рис. 1. Ефективне інвестування в лісoproмисловість України: проєкція перспективного інвестиційного клімату

інвестора – можливість проєкційна зростати, створюючи додаткову національну ВВП-цінність. Т. зв. «лісове законодавство» запроваджує алгоритми управління лісовими ресурсами, а політичне нормування «лісового ринку» означає регламентацію вільно-контрольованої культивациі, використання та збуту відповідної деревини. Відтак, інвестиційний потенціал лісів – інструмент втілення політики охорони *навколишнього природного середовища* [9].

З огляду на вищевикладене, інвестування в лісогосподарський сектор України повинно передбачати політико-законодавчу алгоритмізацію розвитку вітчизняної лісової промисловості шляхом політичної, доктринально-нормативної та приватноорієнтованої концептуалізації деревинно-сировинного ринку.

Висновки. Аналіз сучасної моделі інвестиційного менеджменту лісової галузі України дозволив дійти наступних умовиводів.

По-перше, лісoproмисловий комплекс України, згідно ст. 1 Лісового кодексу України № 3852-ХІІ,

доцільно визначати як сировинний, народно-споживчий та господарський актив-форматор національного ВВП. Похідним є розуміння лісогосподарських інвестицій, що передбачають реалізацію «економічних інтересів лісогосподарництва» (пропорційно та відповідно ключовій меті інвестиційної діяльності).

По-друге, лісогосподарський сектор України як об'єкт інвестиційної діяльності логічно розглядати крізь призму єдності законодавчих, підприємницьких та ресурсно-базисних активів потенційного інвестування (Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-ХІІ, Господарський кодекс України № 436-IV) та наявну проблематику неефективного використання угідь відповідно.

По-третє, затребувано-актуально виглядає гіпотетична імплементація Україною західноєвропейських теоретико-доктринальних підходів лісоінвестування, серед яких – нормативно-доктринальне та державно-політичне впорядкування деревинно-сировинного ринку країни.

Література:

1. Лісовий кодекс України № 3852-ХІІ від 21.01.1994 р. (ред. від 10.07.2022 р.). Відомості Верховної Ради. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text> (дата звернення: 25.12.2022).
2. Школа І., Вдовічен А., Верстак О., Соколюк О. Інвестиційний менеджмент : навч. посібник. ЧТЕІ КНТЕУ, 2015. 368 с.
3. Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-ХІІ від 18.09.1991 р. (ред. від 10.10.2022 р.). Відомості Верховної Ради. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 25.12.2022).

4. Кравчук І. Інтеграційні аспекти екологічного менеджменту лісомисливських господарств. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. 5 с.
5. Toffler, A. *Future Shock* : Bantam, 1984. 576 p.
6. Дубас Р., Камратов С. Особливості стратегічного управління підприємствами лісового комплексу України. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*, 2019. № 18. С. 13–21.
7. Мошляк І. Інвестиційний клімат в Україні та напрями його покращення. *Вчені записки Університету «КРОК»*, 2019. № 2 (54). С. 65–71.
8. Tennigkeit, T. *Innovative Financing & Investments in Forestry* (Presentation). DEVCO Environment Week 2018. P. 12.
9. Beljan, K., Brener, M., Dolinar, D. The Long-Term Capital-Market Performance of the Forestry Sector: An Investors' Perspective. *Forests*, 2022. Vol. 13. 11 p.

References:

1. Lisovyi kodeks Ukrainy № 3852-XII vid 21.01.1994 r. (red. vid 10.07.2022 r.). [Forest Code of Ukraine No. 3852-XII dated January 21, 1994 (edited July 10, 2022)]. Vidomosti Verkhovnoi Rady. Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text> (accessed Dec 25, 2022).
2. Shkola, I., Vdovichen, A., Verstyak, O., Sokolyuk, O. (2015) *Investicijnij menedzhment: navch. posibnik* [Investment Management: Education manual]. ChTEI KNTEU, 368 p.
3. Zakon Ukrainy «Pro investytsiynu diialnist» № 1560-XII vid 18.09.1991 r. (red. vid 10.10.2022 r.) [Law of Ukraine "On Investment Activity" No. 1560-XII dated September 18, 1991 (edited October 10, 2022)]. Vidomosti Verkhovnoi Rady. Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (accessed Dec 25, 2022).
4. Kravchuk, I. (2020) *Integracijni aspekti ekologichnogo menedzhmentu lisomislivskih gospodarstv* [Integrative aspects of Ecological Management of Forest and Hunting farms]. *Efektivna ekonomika*, no. 11, p. 5.
5. Toffler, A. (1984) *Future Shock*: Bantam, 576.
6. Dubas, R., Kamratov, S. (2019) *Osoblivosti strategichnogo upravlinnya pidpriemstvami lisovogo kompleksu Ukraini* [Peculiarities of Strategic Management of enterprises of the Forest complex of Ukraine]. *Problemi innovacijno-investicijnogo rozvitku*, vol. 18, pp. 13–21.
7. Moshlyak, I. (2019) *Investicijnij klimat v Ukraini ta napryami jogo pokrashennya* [Investment climate in Ukraine and directions for its improvement]. *Vcheni zapiski Universitetu «KROK»*, no. 2(54), pp. 65–71.
8. Tennigkeit, T. (2018) *Innovative Financing & Investments in Forestry* (Presentation). DEVCO Environment Week 2018. 12.
9. Beljan, K., Brener, M., Dolinar, D. (2022) *The Long-Term Capital-Market Performance of the Forestry Sector: An Investors' Perspective*. *Forests*, pp. 13–11.